

مؤسسه بین‌المللی یکنواخت کردن حقوق خصوصی

در رم (Unidott)

بمنظور یکی کردن قوانین مربوط بحقوق خصوصی تشکیل شده تا مشکلاتی را که از حیث تعارض اینگونه قوانین در روابط بین ملل بوجود میآید برطرف ساخته و با وضع قوانین و مقررات واحد در این زمینه راه را برای توسعه بیشتر ارتباطات بین‌المللی هموار نماید.

فکر تأسیس این مؤسسه را در سال ۱۹۲۴ دولت ایتالیا بنا به پیشنهاد سناتور ویتوریوسیا لوزا استاد حقوق رم در دانشگاه رم بجامعه ملل عرضه کرد و این پیشنهاد در سوم اکتبر ۱۹۲۴ بتصویب شورای جامعه ملل رسیده و سرانجام مؤسسه مزبور در سی ام ماه مه ۱۹۲۸ رسماً در رم افتتاح شده و کار خود را آغاز کرده است دولت ایتالیا مخارج مؤسسه را از همان بدو امر بعهده گرفته محل کار و مخارج ضروری آنرا تأمین نموده و کتابخانه‌ای نیز برای آن ترتیب داده است.

مؤسسه مزبور در سال ۱۹۴۱ بر مبنای یک دستگاه مستقل تشکیلات نوینی یافته و دولت الحاق خود را بان اعلام و عضویت آنرا پذیرفته‌اند و از آن پس مؤسسه همواره دو هدف اساسی را تعقیب کرده است یکی تهیه طرح قراردادهای بین‌المللی و با قوانین یکنواخت و دیگری تحقیق در طرق اجراء قوانین و مقررات مزبور.

این مؤسسه بر طبق ماده ۳ اساسنامه خود دارای شخصیت حقوقی است و با سازمان ملل متحد و پاره‌ای از دستگاههای وابسته بان از قبیل سازمان مای یونسکو و F.A.O و سازمان بین‌المللی کار و نیز شورای اقتصادی اروپا قرارداد همکاری و معاضدت دارد، زبان رسمی آن زبانهای آلمانی - انگلیسی - اسپانیولی - فرانسوی و ایتالیائی است.

برنامه کار مؤسسه در زمینه طرح قراردادهای بین‌المللی و قوانین یکنواخت عبارتست از مطالعه و تحقیق در حقوق خصوصی دول مختلفه و تطبیق آنها با یکدیگر تهیه طرح موافقت‌نامه‌ها در مسائل راجع بحقوق خصوصی - استفاده از مطالعات و تحقیقاتی که در این باب سایر مؤسسات بین‌المللی نموده‌اند و اخذ تماس با آنها و ترتیب دادن کنفرانسها و انتشار نتایجی که از تحقیق و مطالعه در زمینه یکی کردن حقوق خصوصی بدست آمده است.

تشکیلات مؤسسه

تشکیلات مؤسسه مزبور بشرح زیر است:

۱ - مجمع عمومی که از هر یک از دول عضو یک نماینده در آن شرکت نموده و لااقل سالی یکبار در رم جلسات خود را منعقد میکند تا برنامه فعالیت‌های مؤسسه را بر اساس پیشنهادهای هیئت مدیره تصویب کند.

۲ - رئیس مؤسسه که از طرف دولت ایتالیا برگزیده میشود و ریاست هیئت مدیره و کمیته دائمی را بعهده دارد و دبیرکل و معاونین آن به پیشنهاد وی از طرف هیئت مدیره انتخاب میشوند.

۳ - هیئت مدیره یا شورای رهبری که از یک رئیس و ۲ تا ۳ نفر عضو تشکیل میشود و اعضای آن برای مدت پنج سال از طرف مجمع عمومی انتخاب میشوند و نیز مجمع میتواند از بین قضات دیوان دادگستری بین‌المللی عده‌ای را به عضویت هیئت مزبور برگزیند کار این شورا عبارتست از تصویب طرحهایی که بوسیله کمیسیون تحقیق و مطالعه تهیه شده و اتخاذ تدابیر لازم برای تحقیق و اجراء طرحهای مزبور و تصویب گزارش سالیانه مؤسسه و نظارت بر درآمد و مخارج دستگاه و امور مربوط ببودجه آن.

۴ - کمیته دائمی از رئیس مؤسسه و پنج نفر عضو از اعضاء هیئت مدیره که بوسیله هیئت مزبور انتخاب میشوند تشکیل و در مسائل اداری و نیز سایر موضوعاتی که هیئت مدیره بآن ارجاع میکند رسیدگی مینماید.

۵ - دادگاه اداری که از سه نفر عضو موظف و یک عضو جانشین (این عضو از سلیتهای مختلف و از خارج از تشکیلات مؤسسه انتخاب میشود) تا باختلافات بین کارمندان با مؤسسه رسیدگی نماید.

۶ - دبیرخانه که عبارتست از دبیرکل و معاونین آن و رئیس دفتر تحقیق و مدیر کتابخانه که بنا به پیشنهاد رئیس مؤسسه از طرف هیئت مدیره انتخاب میشوند.

بودجه مؤسسه را سابقاً دولت ایتالیا تأمین میکرد ولی اخیراً بموجب اصلاحی که در ماده ۱۶ اساسنامه مزبور بعمل آمده است تأمین بودجه بین دولت ایتالیا و سایر دول عضو تقسیم و برای پرداخت سهمیه دول عضو پنج طبقه بشرح زیر در نظر گرفته شده:

طبقه اول	۵ واحد
طبقه دوم	» ۴
طبقه سوم	» ۳
طبقه چهارم	» ۲
طبقه پنجم	» ۱

هر واحد معادل . . . ۲ فرانک سویس است.

فعالیت‌های علمی مؤسسه

حیات مؤسسه بدو دوره متمایز تقسیم میشود یکی از بدو تأسیس آن تا هنگام جدائی از جامعه ملل دوم دوران فعالیت مؤسسه از بعد از جنگ جهانی دوم تا زمان حاضر در دوره اول فعالیت مؤسسه محدود بتهیه چند طرح در زمینه یکی کردن حقوق خصوصی بوده که از جمله آنهاست طرح مربوط بفروش بین‌المللی اسواال منقول مادی وطرح داوری بین‌المللی در مسائل مربوط بحقوق خصوصی وطرح مسئولیت صاحبان سهامخانه‌ها در مورد گمشدن ویا خسارت دیدن اثاثه مسافرین .

ازوم تحقیق و بحث طولانی درباره طرحهای یاد شده از یکطرف و بحران سیاسی که در اواخر عمر جامعه ملل حیات‌آنها تهدید میکرد از طرف دیگر مانع شد که طرحهای مزبور بتصویب دول عضو جامعه ملل برسد و در اثر انحلال جامعه مزبور وپیش آمد جنگ دوم جهانی وسالهای اولیه پس از ختم جنگ قهرآ مؤسسه از ادامه فعالیت خود بازماند تا اینکه در اثر استقرار اوضاع سیاسی دوره دوم حیات خود را آغاز کرد و در این دوره به فعالیت‌های علمی دامنه‌داری دست زده و طرحهای متعدد و مفید چه بابتکار خود وچه به تقاضای سایر مؤسسات بین‌المللی تنظیم و تهیه کرده است و پاره‌ای از طرحهای وی بصورت قرارداد بین بعضی از دول اروپائی بامضاء رسیده و بمرحله اجراء درآمده است که از آنجمله است طرح قرارداد راجع همسئولیت سهامخانه‌دارها در مورد اثاثه‌مسافرین که در ۱۷ دسامبر ۱۹۶۲ در پاریس بامضاء رسیده است .

مؤسسه دارای دونشریه است یکی سالانه که حاوی طرحهای تهیه شده وگزارش فعالیت علمی آنست دیگر نشریه ایست که شش ماه یکبار منتشر میشود و مشتمل است بر رویه‌های مهم قضائی قضات ممالک مختلفه در موضوعات مربوط بکار مؤسسه .

کتابخانه مؤسسه در حدود ۱۴۰۰۰ کتاب دارد وپیش از ۷۵ نشریه ومجده هم که بنوبت منتشر میگردد برای آن فرستاده میشود . این کتابخانه از حیث کتب مربوط بحقوق تطبیقی و حقوق خصوصی ملل مختلفه واسناد و مدارك لازم برای فعالیت علمی مؤسسه در نوع خود بی‌نظیر است .

تهیه طرحها بوسیله کمیسیون تحقیق و مطالعه که از طرف هیئت مدیره برگزیده میشوند بعمل میآید اعضاء این کمیسیون همه از حقوقدانان و متخصصین در رشته‌های مختلف حقوق خصوصی هستند . دبیرخانه وسائل و لوازم مقتضی را برای تهیه طرحها در اختیار آنها قرار میدهد این طرحها پس از تنظیم بتصویب هیئت مدیره رسیده و برای استفاده از آنها گاه بسازمانهای بین‌المللی و گاهی از طریق دعوت دول عضو وسایر دول ذینفع به کنفرانسهای سیاسی مستقیماً بدول مزبور برای تصویب عرضه میشود .

اینک فهرست تعدادی از طرحهایی را که مؤسسه مزبور تنظیم و تهیه کرده و برای اجراء آماده است ونیز بعضی از آنها که در دست تهیه است در اینجا نقل میکنیم :

۱ - طرح فروش بین‌المللی اموال منقول مادی در ۱۱۳ ماده که پس از یک بحث طولانی تهیه و در سال ۱۹۵۱ بدعوت دولت هلند در یک کنفرانس سیاسی مورد بحث قرار گرفته و سرانجام برای تجدید نظر و تکمیل مطالعه دول نسبت بآن مقرر شده است که در آوریل سال جاری بدعوت دولت مزبور کلیه دول عضو در لاهه اجتماع کرده و آنرا مورد بررسی نهائی قرار دهند متن این طرح هم اکنون برای مطالعه در دست اداره حقوقی وزارت دادگستری است و شایسته است که تا فرصت باقی است نظر حقوقدانان ایرانی در این باره کسب شود که در موقع طرح مسئله نمایندگان ما بتوانند نظر دولت ایران را با توجه باطراف و جوانب آن در کنفرانس مزبور اظهار کنند در این طرح از ماهیت و مشخصات قرارداد فروش و فرق بین فروش بین‌المللی اموال منقول با فروش اموال منقولی که جنبه بین‌المللی ندارد و قلمرو طرح مزبور و سایر مسائل مربوطه بحث شده است.

۲ - طرح راجع بچگونگی انعقاد قراردادهای فروش که در آن بخصوص از زمان انعقاد قرارداد و اینکه در معاملاتیکه بوسیله پست و تلگراف و تلفن و یا تلکس صورت میگیرد در چه زمانی عقد بیع منعقد میشود بحث شده است و این طرح نیز در کنفرانس لاهه مطرح خواهد شد.

۳ - طرح راجع بقرارداد حمل و نقل بین‌المللی کالا بوسیله راههای زمینی.

۴ - طرح قرارداد حمل و نقل بین‌المللی کالا در آبهای داخلی.

۵ - طرح تأمین و فروش اجباری کشتیها در آبهای داخلی.

۶ - طرح راجع بقرارداد حمل و نقل بین‌المللی مسافرین و بار آنها بوسیله راههای

زمینی.

۷ - طرح بیمه اجباری خساراتی که از وسایط نقلیه موتوری ناشی میشود و خسارات

مزبور بعنوان مسئولیت مدنی از صاحبان آنها قابل مطالعه است (این طرح تاکنون بامضاء

۹ دولت اروپائی رسیده است)

۸ - طرح قرارداد مسئولیت صاحبان مهمانخانه‌ها در مورد گمشدن یا زیان دیدن

اثاثه مسافرین.

۹ - طرح مربوط بیرواوت و چکهای بین‌المللی.

۱۰ - طرح راجع بقرضه‌های بین‌المللی.

۱۱ - طرح یکی کردن مقررات مربوط به تنظیم وصیت‌نامه.

۱۲ - طرح حمایت از خرید و تملک مشروع اموال منقول.

بعلاوه مطالعاتی نیز درباره نحوه تفسیر قوانین و قراردادهای مربوط بیکنواخت

کردن حقوق خصوصی و حتی المقدور ایجاد وحدت رویه در این باب بعمل آورده که در

نشریه‌های مؤسسه منتشر میشود. و کنفرانسهای نیز در همین زمینه از حقوقدانان و

متخصصین فن ترتیب داده است که از جمله آنهاست کنفرانس بارسلن در سال ۱۹۵۶ و

کنگره بین‌المللی خصوصی که در ۱۹۵۰ در شهر رم تشکیل شده است.

این بود مختصری از تشکیلات و طرز کار و هدف مؤسسه مزبور که اینجانب به نمایندگی وزارت دادگستری افتخار شرکت در دوازدهمین جلسه مجمع عمومی آنرا که روز نوزدهم آذر ماه ۱۳۴۲ در رم تشکیل یافت داشته‌ام و این مختصر را بانضمام گزارش مجمع عمومی بنام ره‌آورد سفر خود تقدیم خوانندگان گرامی نموده و ایشانرا برای اطلاع بیشتر از اهمیت کار این مؤسسه بمطالعه سالنامه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۶۱ آن مؤسسه که تحت عنوان ذیل (۱) منتشر شده راهنمایی میکنم و امیدوارم حقوقدانان کشور ما نیز در همکاری با این مؤسسه بزرگ علمی و خدمت ذیقیمتش بعموم ملل جهان قیام و اقدام نموده وبسهم خود در پیشرفت منظور آن بنگاه علمی کوشش کنند.

